

# Pedagogika funkcjonalna i socjologiczna

24 lipca 2012

Pedagogika funkcjonalna i socjologiczna to dwa istotne nurty w badaniach nad edukacją, które, mimo że różnią się w zakresie swoich podejść i celów, wnoszą istotny wkład w zrozumienie procesów wychowawczych i edukacyjnych. Każdy z tych kierunków oferuje unikalne perspektywy, które pomagają w analizie i ocenie roli edukacji w społeczeństwie oraz w rozwoju jednostek.

Pedagogika funkcjonalna, zwana naturalizmem pedagogicznym, albo pascycentryzmem, natywizmem, lub teorią swobodnego wychowania – była bezpośrednią kontynuacją pedagogiki eksperymentalnej. Odzwierciedlała ona ruch reformatorski tzw. nowego wychowania, który wyrósł z nauk biomedycznych i psychologicznych. Naturalizm w centrum zainteresowania stawiał dziecko. Utożsamiał procesy wychowania jednostki z tokiem jej naturalnego, spontanicznego rozwoju. Dziecko z natury jest dobre. Naturalizm nie był prądem jednolitym. Najbardziej znane odmiany to: „ruch szkół aktywnych”, „ruch szkół pracy”, koncepcja „planu daltońskiego” i inne. Rozwinął się w początkach XX w. Przedstawiciele: J. Dewey, G. Kerschensteiner, H. Claparede, A. Ferriere, E. Key, M. Montessori; w Polsce: H. Rowid, Cz. Babicki, K. Jeżewski, J. Korczak, A. Kamiński.[1]

Pedagogika socjologiczna, zwana pedagogiką społeczną, socjologizmem pedagogicznym lub pedagogiką środowisk wychowawczych, głosiła, że wychowanie jest faktem społecznym. Każde społeczeństwo tworzy sobie własny ideał człowieka i ideał wychowania. Socjologizm traktował zjawiska wychowania jako skutek oddziaływań społecznych na jednostki i grupy. Mówił o urabianiu osoby wychowanka do uczestnictwa w grupie. Stosował metody socjologii w badaniach zjawisk wychowawczych.

Przedstawiciele: E. Durkheim. P. Natorp; w Polsce: H. Radlińska, S. Karpowicz, L. Krzywicki, F. Znaniecki, J. Bystron, J. Chałasiński.[2]

Pedagogika funkcjonalna jest podejściem, które skupia się na przygotowaniu uczniów do radzenia sobie w różnych sytuacjach życiowych oraz na rozwijaniu ich zdolności przydatnych w dorosłym życiu. Natomiast pedagogika socjologiczna skupia się na zrozumieniu zjawisk wychowawczych w kontekście społecznym, analizuje wpływ rodziny, społeczeństwa oraz instytucji na rozwój dziecka. Oba te podejścia kładą nacisk na praktyczne zastosowanie teorii wychowania w codziennym życiu i starają się odpowiedzieć na pytania dotyczące tego, jakie cechy powinny posiadać osoby wychowane w danej kulturze, aby mogły funkcjonować efektywnie w danej społeczności.

Pedagogika funkcjonalna, której korzenie sięgają początku XX wieku, koncentruje się na praktycznych aspektach edukacji i jej roli w przygotowaniu jednostek do pełnienia określonych ról społecznych. Podstawowym założeniem tego nurtu jest przekonanie, że edukacja powinna mieć na celu nie tylko przekazywanie wiedzy, ale także rozwijanie umiejętności i kompetencji, które są niezbędne do efektywnego funkcjonowania w społeczeństwie. Pedagogika funkcjonalna kładzie duży nacisk na analizy praktyczne i funkcjonalne, co oznacza, że edukacja jest postrzegana przede wszystkim jako środek do osiągnięcia konkretnych celów społecznych i zawodowych.

W tym kontekście, pedagodzy funkcjonalni często skupiają się na badaniu, jak różne aspekty systemu edukacyjnego przyczyniają się do osiągania celów społecznych. Analizują, w jaki sposób programy nauczania, metody dydaktyczne i struktura instytucji edukacyjnych wpływają na rozwój jednostek i ich zdolność do efektywnego uczestnictwa w społeczeństwie. Pedagogika funkcjonalna często wykorzystuje metody badawcze takie jak analizy przypadków, badania empiryczne i oceny efektywności programów edukacyjnych, aby dostarczyć praktycznych wskazówek dla reform i usprawnień w systemie

edukacyjnym.

Z drugiej strony, pedagogika socjologiczna, wyrosła z teorii socjologicznych i analiz społecznych, koncentruje się na badaniu relacji między edukacją a społeczeństwem. Ten nurt zakłada, że edukacja nie jest izolowanym procesem, ale jest ściśle powiązana z strukturami społecznymi, normami i wartościami kulturowymi. Pedagogika socjologiczna bada, w jaki sposób systemy edukacyjne odzwierciedlają i kształtują społeczne nierówności, struktury władzy i procesy społeczne. Analizuje, jak różne grupy społeczne mają różny dostęp do zasobów edukacyjnych, jakie są konsekwencje społeczne edukacji oraz w jaki sposób edukacja wpływa na zmiany społeczne.

Pedagogika socjologiczna często korzysta z teorii socjologicznych takich jak teoria konfliktu, teoria interakcjonizmu symbolicznego czy teoria funkcjonalizmu, aby zrozumieć rolę edukacji w społeczeństwie. Badania w tym nurcie mogą obejmować analizę struktury klasowej, badanie wpływu edukacji na mobilność społeczną, oraz analizę roli instytucji edukacyjnych w reprodukcji i zmianach społecznych. Pedagodzy socjologiczni mogą stosować zarówno metody jakościowe, jak wywiady i obserwacje, jak i metody ilościowe, takie jak badania ankietowe i analizy statystyczne, aby zbierać i analizować dane dotyczące wpływu edukacji na społeczeństwo.

Oba nurty – funkcjonalny i socjologiczny – oferują różne perspektywy na temat roli edukacji i jej wpływu na jednostki oraz społeczeństwo. Pedagogika funkcjonalna, z jej naciskiem na praktyczne i funkcjonalne aspekty edukacji, dostarcza cennych informacji na temat efektywności systemów edukacyjnych i ich zdolności do przygotowania jednostek do pełnienia określonych ról społecznych. Pedagogika socjologiczna, z kolei, oferuje głębsze zrozumienie społecznych kontekstów edukacji i jej roli w kształtowaniu i odzwierciedlaniu struktur społecznych.

Zrozumienie obu podejść jest kluczowe dla stworzenia

zintegrowanego obrazu edukacji. Pedagogika funkcjonalna pomaga w opracowywaniu skutecznych metod i programów nauczania, które są dostosowane do potrzeb współczesnego społeczeństwa, natomiast pedagogika socjologiczna umożliwia zrozumienie, jak edukacja wpływa na społeczeństwo oraz jak społeczeństwo wpływa na edukację. Wspólne uwzględnienie tych dwóch perspektyw może prowadzić do bardziej kompleksowego podejścia do analizy i reformy systemów edukacyjnych, mając na uwadze zarówno praktyczne potrzeby edukacji, jak i jej społeczne konsekwencje.

Pedagogika funkcjonalna i socjologiczna, choć różnią się w swoich podejściach, są komplementarnymi dziedzinami badań, które razem przyczyniają się do lepszego zrozumienia roli edukacji w życiu jednostek i społeczeństwa. Pedagogika funkcjonalna skupia się na efektywności i praktycznych aspektach edukacji, natomiast pedagogika socjologiczna bada społeczne konteksty i skutki edukacji. Wspólne rozważenie tych perspektyw pozwala na tworzenie bardziej efektywnych i sprawiedliwych systemów edukacyjnych, które odpowiadają na potrzeby współczesnych społeczeństw.

---

[1] S. Wołoszyn, Nauki o wychowaniu w Polsce w XX w., Dom Wyd. „Strzelec”, Kielce 1998, s. 32

[2] Ibidem, s. 50-62

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.